

Aplinkos ir socialinė atsakomybė: ES politikos ir jaunimo įtaka

Įvadas

Aplinkos tvarumas ir **socialinė atsakomybė** yra pagrindinės Europos Sąjungos vertybės. Pasauliui susiduriant su didėjančiais iššūkiais, tokiais kaip **klimato kaita, nelygybė ir biologinės įvairovės nykimas**, ES imi lyderio vaidmenį kurdama išsamią politiką planetos apsaugai ir **socialiniam teisingumui** skatinti. Šiame greitai besikeičiančiame pasaulyje **jaunimas** atlieka kritinį vaidmenį formuojant tvarią ir įtraukiančią ateitį.

Jaunimas yra šio proceso centre. Dalyvaudami **ES iniciatyvose** ir įgyvendindami atsakingas **kasdienes praktikas**, jaunimas gali tapti galingais **pokyčių skleidėjais**.

- ◆ Nuo **veiksmų dėl klimato ir žiedinės ekonomikos** iki **socialinės teisingumo ir etiško vartojimo**, ES suteikia **jaunimui platformas dalyvauti**, kurios prisideda prie **demokratinio dalyvavimo ir pilietinės atsakomybės**.
- ◆ Ši tema glaudžiai siejasi su **aktyviąja pilietybe**, skatinant **jaunimą aktyviai prisidėti formuojant teisingesnę ir žalesnę Europą**.

Aplinkos ir socialinė atsakomybė yra glaudžiai susijusios su **ES pagrindinėmis vertybėmis: žmogaus orumu, laisve, demokratija, lygybe ir pagarba žmogaus teisėms**. Šių temų supratimas suteikia jaunimui galimybę tapti **aktyviais piliečiais ir skatinti teigiamus pokyčius** savo bendruomenėse ir už jų ribų.

Pagrindinės sąvokos ir apibrėžimai

- ◆ **Aplinkos atsakomybė**: pareiga ginti gamtos išteklius ir ekosistemas taikant tvarius metodus.
- ◆ **Socialinė atsakomybė**: etiškas elgesys, prisidedantis prie visuomenės gerovės, įskaitant įtrauktį, lygybę ir teisingumą.

- ◆ **ES Žalioji susitarimas (EU Green Deal):** Europos Komisijos veiksmų planas, siekiantis ES klimato neutralumo iki 2050 m.
- ◆ **Žiedinė ekonomika (Circular Economy):** modelis, orientuotas į atliekų mažinimą ir išteklių efektyvų naudojimą.
- ◆ **Jaunimo veiksmų planas (2022–2027, Youth Action Plan):** strategija, skatinanti jaunimo įsitraukimą ES išorės veikloje, ypač žaliojoje ir skaitmeninėje srityse.
- ◆ **Europos solidarumo korpusas (European Solidarity Corps):** ES iniciatyva, leidžianti jaunimui savanoriauti arba dirbti solidarumo projektuose.

Realūs pavyzdžiai

- ◆ **LIFE programa:** Ši ES finansavimo programa remia aplinkos ir klimato veiklos projektus visoje Europoje. Jaunimo inicijuotos iniciatyvos, tokios kaip bendruomeninės perdirbimo kampanijos ar biologinės įvairovės išsaugojimo projektai, buvo finansuojamos pagal LIFE programą arba **LIFE BioTHOP initiative**, kuri vynuogynų atliekas paverčia biologiškai skaidžiomis plastiko medžiagomis.
- ◆ **Horizon Europe:** ES pagrindinė mokslinių tyrimų ir inovacijų programa apima žaliosios krypties projektus su jaunimo dalyvavimu, tokius kaip tvarios žemės ūkio inovacijos, kurias kuria universitetų komandos, tyrimai apie švarios energijos ir klimato atsparumo technologijas.
- ◆ **Erasmus+ Žalioji mobilumas:** Daugelis mobilumo projektų dabar orientuoti į tvarų keliavimą ir ekologinio sąmoningumo ugdymą.
- ◆ **Jaunimo mainai apie klimato klausimus:** Programos leidžia jaunimui iš skirtingų šalių bendradarbiauti tvarumo kampanijose.
- ◆ **Erasmus+ Žaliosios iniciatyvos:** Daugelis Erasmus+ projektų į savo programą įtraukia tvarius komponentus, tokius kaip mažo poveikio kelionės arba aplinkosaugos švietimas. To pavyzdžiai: **Carbon Neutral Schools** (tikslas – skatinti anglies dioksido neutralumą palaikančias veiklas mokyklose); **School Sustainability** (tikslas – suteikti mokytojams įgaliojimus tapti tvarumo

vadovais); **Corporate Social Responsibility (CSR) and ethics in training centres** (tikslas – prisidėti prie tvarių investicijų, veiklos ir efektyvumo, skatinant įmonių socialinę atsakomybę Europos švietimo srityje).

Duomenys ir statistika

- ◆ ES biudžetas skiria **30 % savo lėšų klimato veiksams** (Europos Komisija).
- ◆ Virš **100 000** jaunų žmonių dalyvavo Europos solidarumo korpuse nuo jo įkūrimo (ESC metinė ataskaita).
- ◆ Pagal Eurostat, daugiau nei **80 % europiečių** nerimauja dėl klimato kaitos, o jaunimas yra labiausiai susirūpinusi amžiaus grupė.
- ◆ 2022 m. tyrimas (Springer) parodė, kad jaunimo dalyvavimas aplinkosaugos protestuose ir advokacijoje **pastaraisiais metais žymiai išaugo**.
- ◆ Pagal CSR Europe, tvarios verslo praktikos **vis labiau daro įtaką** vartotojų elgesiui, ypač jaunesniems nei 30 metų.

Iššūkiai ir diskusijos

ES sprendžia šias problemas stiprindama stebėsenos priemones, skatindama įtrauktį programų kūrimo ir skatinama skaidrumą.

- ◆ **Nelygi prieiga:** ne visi jaunimas vienodai pasinaudoja ES programomis dėl socioekonominių ar geografinės aplinkos barjerų. Ši problema sprendžiama supaprastinant paraiškų teikimo procedūras programoms, tokioms kaip Erasmus+ ir Europos solidarumo korpusas, bei teikiant paramą per nacionalines agentūras ir mikrograntus.
- ◆ **Žaliosios iliuzijos (Greenwashing):** rizika klaidinančiomis aplinkosaugos deklaracijomis projektuose ar politikoje. Pagal naujas ES taisykles, tokias kaip Žaliųjų deklaracijų direktyva (Green Claims Directive) ir Įmonių tvarumo atskaitomybės direktyva (CSRD), įmonės privalo įrodyti ir viešai skelbti savo aplinkosaugos teiginius.

- ◆ **Jaunimo tokenizmas:** jaunimas dažnai kviečiamas į konsultacijas, tačiau neturi tikros sprendimų galios. Ši problema sprendžiama įtraukiant jaunimą į bendro sprendimo procesus, tokius kaip ES jaunimo dialogas, ir įtraukiant jaunimo atstovus į institucinius organus.
- ◆ **Politikos įgyvendinimo spragos:** sunku ES lygio strategijas paversti vietine veikla. Klimato ir socialinės teisingumo priemonės dažnai susiduria su politinių ir ekonominių suinteresuotųjų šalių pasipriešinimu.
- ◆ **Švietimo ir įgūdžių trūkumas:** daug jaunų žmonių Europoje dar neturi pakankamų žinių ar kompetencijų svarbiose srityse, tokiose kaip tvarumas, klimato veiksmai, socialinė atsakomybė ir pilietinis įsitraukimas, ypač atsižvelgiant į žaliosios ir skaitmeninės transformacijos iniciatyvas, kurias skatina ES. Ši problema sprendžiama per ES programas, tokias kaip **GreenComp** ir **DigCompEdu**, kurios skatina tvarumo ir skaitmeninio raštingumo ugdymą formalioje ir neformalioje švietimo sistemoje.

Papildoma literatūra ir šaltiniai

- ★ CSR Europe. (n.d.). *European business network for corporate sustainability and responsibility*. <https://www.csreurope.org/>
- ★ European Commission. (2019). *Priorities 2019-2024*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_en
- ★ Council of Europe & European Commission. (2024). *Youth and democracy in the climate crisis*. Youth Knowledge #31. https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261623/076824_YKB%2031%20Youth%20and%20democracy%20in%20the%20climate%20crisis.pdf
- ★ Council of Europe & European Commission. (2024). *Young people and climate litigation: situation mapping and recommendations for the youth sector*. Youth Partnership. <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/266866041/Young%20people%20and%20climate%20litigation%20-%20situation%20mapping%20and%20recommendations%20for%20the%20youth%20sector.pdf>

- ✦ Cifuentes-Faura, J. (2022). European Union policies and their role in combating climate change over the years. *Energy Policy*, 162, 112780. <https://doi.org/10.1007/s11869-022-01156-5>
- ✦ Ecker, E. (2021). *Sustainability in the European Union: Analyzing the discourse of the European Green Deal*. *Sustainability*, 13(10), 5486. <https://www.mdpi.com/1911-8074/14/2/80>

Visi šaltiniai peržiūrėti 2025 m. rugsėjo 15 d.

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Projekto kodas: KA220-YOU-000286883